

Silvija Vig

POSLOVNA ETIKA

**KAKO DONOSITI ETIČKE ODLUKE
I USPJEŠNO POSLOVATI**

Drugo dopunjeno izdanje

VERN

CODUPO
COMPLIANCE

Sadržaj

Predgovor	12
Prvi dio	
Pojmovno određenje etike i poslovne etike	17
Uvod	18
1. Pojmovno značenje – polazište razumijevanja poslovne etike	21
1.1. Definiranje pojma etike	22
1.2. Krajnji cilj etična ponašanja	33
1.3. Etičke teorije i pristupi etičkom odlučivanju	45
1.3.1. Teleologija	46
1.3.2. Deontologija	56
1.3.3. Etika vrlina	58
1.4. Ocjena etičnosti u donošenju odluka	63
2. Osnove za razumijevanje pojma poslovne etike	67
2.1. Definiranje pojma poslovne etike	68
2.2. Povijesni razvoj poslovne etike i usklađenosti	71
2.2.1. Razvoj poslovne etike u ranoj povijesti i do 19. stoljeća	71
2.2.2. Razvoj poslovne etike i usklađenosti do 2000. godine	73
2.2.3. Razvoj poslovne etike i usklađenosti od 2000. godine do danas	78
2.2.4. Razvoj poslovne etike i usklađenosti u Republici Hrvatskoj	79
2.3. Koristi od provedbe poslovne etike	86
2.4. Razlike i sličnosti između poslovne etike, društvene odgovornosti i ESG-a	92
2.4.1. Društveno odgovorno poslovanje	92
2.4.2. Podudarnosti i razlike u pristupu društveno odgovorna poslovanja i poslovne etike	96

2.4.3. ESG	99
2.4.4. Razlike u pristupu ESG-a i društveno odgovorna poslovanja	100
2.5. Institucionalizacija poslovne etike	111
2.5.1. Zakoni za suzbijanje neetična poslovanja u SAD-u	113
2.5.2. Ostali važni zakoni u suzbijanju neetična poslovanja u svijetu	116
2.5.3. Načini upravljanja rizicima etike i usklađenosti u Republici Hrvatskoj	123
2.5.4. Važnost etičke odgovornosti u poslovanju trgovačkih društava	129
2.6. Globalizacija poslovne etike	132
2.6.1. Etnocentrizam, predrasude i stereotipi	132
2.6.2. Kulturološki aspekti globalizacije	134
2.6.3. Upravljanje poslovnom etikom u globalnom okruženju	138
2.6.4. Pojmovno određenje korupcije	139
2.6.5. Načini upravljanja poslovnom etikom u globalnom okruženju	146
2.6.6. Globalni standardi odgovorna etična ponašanja	156

Drugi dio

Primjena etike i poslovne etike te njezini učinci na poslovne rezultate

3. Individualna etika – proces donošenja odluka

3.1. Etički pristupi u donošenju odluka	171
3.1.1. Preskriptivni (normativni) pristup	171
3.1.2. Deskriptivni (opisni) pristup	176
3.2. Čimbenici u procesu (ne)etičkog donošenja odluka	178
3.2.1. Individualne karakteristike	179
3.2.1.1. Vrijednosti	181
3.2.1.2. Uvjerenja	193
3.2.1.3. Ravnoteža ega	194

3.2.1.4. Lokus kontrole	196
3.2.1.5. Moralno-kognitivni razvoj	198
3.2.1.6. Osobine mračne strane ličnosti - mračna trijada	207
3.2.2. Izvanjski čimbenici koji utječu na etičko odlučivanje	216
3.2.2.1. Poticaji i pritisci	218
3.2.2.2. Prilike ili mogućnosti	220
3.2.3. Racionalizacija ili moralna isključenost	222
3.3. Uloga emocija u etičkom donošenju odluka	225
3.4. Utjecaj kognitivnih pristranosti i društvenih prepreka na ponašanje ljudi	227
3.4.1. Istraživanja o kognitivnim pristranostima i društvenim preprekama na ponašanje ljudi	231
3.4.1.1. Poslušnost i pokoravanje autoritetima	231
3.4.1.2. Utjecaj društvenih uloga i situacija na ponašanje ljudi	233
3.4.1.3. Utjecaj mišljenja većine na vlastito mišljenje	235
3.4.1.4. Učinak promatrača i disperzija odgovornosti	237
3.4.1.5. Toleriranje nepravilnosti stvara još veće nepravilnosti	238
3.4.1.6. Vidimo se etičnijima nego što jesmo	239
3.4.1.7. Dvostruki standardi	240
3.4.1.8. Psihološka udaljenost pri donošenju etičkih odluka	241
3.4.1.9. Pucaj u glasnika	243
3.4.2. Etička sljepoća	244
3.5. Važnost kritičkog razmišljanja u etičkom odlučivanju	247
3.6. Modeli u rješavanju etičkih dvojbi	249
3.6.1. Menadžerski kompas za donošenje odluka	251
3.6.2. Brzi test za donošenje odluka	257

4. Organizacijski kontekst poslovne etike	261
4.1. Vođenje kao temeljna odrednica poslovne etike	262
4.1.1. Definiranje pojma i uloge vođenja u suvremenim uvjetima poslovanja	262
4.1.2. Vodstvo kao uzor - utjecaj na ponašanje zaposlenika	265
4.1.3. Stilovi, vrste i nove paradigme vodstva	269
4.1.4. Zašto je integritet važna odlika vođenja?	273
4.1.5. Autentično vođenje - vođenje u digitalnom dobu	276
4.1.6. Temeljni izazovi lošeg vođenja - narcisoidno vođenje	283
4.1.7. Produktivni narcisi - vizionari novog doba	291
4.1.8. Zašto pojedinci slijede loše vodstvo?	298
4.2. Organizacijska kultura i klima kao odrednice poslovne etike	302
4.2.1. Temeljna obilježja organizacijske kulture i klime	302
4.2.2. Pojam i vrste etičke organizacijske kulture i klime	304
4.2.3. Uloga vodstva u stvaranju etičke organizacijske kulture i klime	315
5. Utjecaj poslovne etike na uspješnost poslovanja	322
5.1. Definiranje pojma uspješnosti poslovanja	323
5.2. Društvena odgovornost i održivost u funkciji etičnog poslovanja	325
5.3. Mjerenje uspješnosti poslovanja - model poslovne izvrsnosti	333
6. Primjena poslovne etike u sustavima upravljanja poduzećem	347
6.1. Program etike i usklađenosti kao alat za primjenu poslovne etike	348
6.2. Model za provedbu programa etike i usklađenosti	353
6.2.1. Vrijednosti	356
6.2.2. Implementacija	367
6.2.2.1. Politike usklađenosti i etički kodeks	367
6.2.2.2. Funkcija usklađenosti	373

6.2.2.3. Procjena rizika usklađenosti	381
6.2.2.4. Etičke edukacije i osposobljavanja	387
6.2.2.5. Prenosnje etičkih vrijednosti unutar organizacije	391
6.2.2.6. Provjera etičnosti kandidata pri zapošljavanju	397
6.2.2.7. Interni sustav za prijavu nepravilnosti i provedba istrage	400
6.2.2.8. Uspostavljanje kontrola i dubinske analize	405
6.2.2.9. Praćenje, revizija, vrednovanje i izvještavanje menadžmenta	411
6.2.3. Upravljanje	417
6.2.3.1. Posvećenost vodstva programu etike i usklađenosti	419
6.2.3.2. Raspodjela uloga i odgovornosti u upravljanju rizicima usklađenosti	421
6.2.3.3. Sustav poticaja i politika nagrađivanja učinka povezan s etičkim kodeksom	428
6.2.3.4. Donošenje odluka i stvaranje vrijednosti u skladu sa svrhom organizacije	437
6.2.3.5. Transparentnost i izvještavanje trećih strana	439
6.3. Kad je poslovni subjekt spreman za provedbu programa etike i usklađenosti?	447
Literatura	455
Kazalo pojmova	488
Kazalo slika	492
Kazalo tablica	493
Kazalo primjera	494
O autorici	495